

คู่มือโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดนครพนม
กิจกรรมส่งเสริมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. ความสอดคล้อง

- ๑.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- ๑.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร แผนแม่บทย่อย การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร
- ๑.๓ แผนปฏิรูปประเทศ -
- ๑.๔ แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

๒. หลักการและเหตุผล

อ้อยโรงงานเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย โดยที่ประเทศไทยมีการส่งออกน้ำตาลเป็นอันดับสองของโลกรองจากประเทศบราซิลในปี ๒๕๖๒/๒๕๖๓ มีพื้นที่ปลูกอ้อยทั้งประเทศรวม ๑๑.๔๖ ล้านไร่ ให้ผลผลิตรวม ๗๔.๘๙ ล้านตัน (ที่มา : คณะกรรมการอ้อย) ผลผลิตอ้อยโรงงานมีปริมาณลดลงจากปี ๒๕๖๑/๒๕๖๒ ประมาณ ๔๒.๑๙ เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากปัญหาภัยแล้งและราคาอ้อยที่ลดลงทำให้เกษตรกรหันไปปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น มันสำปะหลัง แต่ความต้องการผลผลิตอ้อยยังมีปริมาณเพิ่มขึ้นและเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการใช้ในภาคอุตสาหกรรมน้ำตาล จึงมีการขยายฐานกำลังการผลิตโดยการเพิ่มพื้นที่ปลูกอ้อยเพิ่มขึ้น แต่ผลผลิตที่ได้ต่อหน่วยพื้นที่ยังสู้กับประเทศคู่แข่งไม่ได้และผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการซึ่งสาเหตุ ได้แก่ ขาดการเตรียมดินที่ดี การปรับปรุงบำรุงดินทำให้ปริมาณธาตุอาหารในดินลดลง การเผาใบอ้อยก่อนการเก็บเกี่ยวอ้อย เนื่องจากการขาดแคลนแรงงานทำให้มีปัญหาเรื่องโรคและแมลงศัตรูพืช และวัชพืช ขาดวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว ไม่มีการบริหารจัดการไร่ที่ดี และเกษตรกรมีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิตใหม่ ๆ ที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตอ้อยได้ไม่ทั่วถึง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพให้เกษตรกรในพื้นที่ที่เป็นแหล่งผลิตอ้อยที่สำคัญให้มีความรู้ ความสามารถ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยการอบรมถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและจัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อยเพื่อให้เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้และสามารถนำไปปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตอ้อยให้มีผลผลิตเพียงพอรองรับความต้องการในอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ ถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตอ้อย
- ๓.๒ จัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อยแก่เกษตรกร

๔. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินโครงการ

- ๔.๑ เป้าหมาย เกษตรกรผู้ปลูกอ้อย จำนวน ๓๐ ราย
- ๔.๒ สถานที่ดำเนินการ
ตำบลนางัว อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

๕. กิจกรรม/วิธีการดำเนินงาน

๕.๑ อบรมถ่ายทอดความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยให้แก่เกษตรกร งบประมาณ ๖,๐๐๐ บาท (หกพันบาทถ้วน)

การอบรมถ่ายทอดความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยให้แก่เกษตรกร เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของเกษตรกรให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรอำเภอเป้าหมาย ๑ อำเภอ โดยมีเป้าหมายเกษตรกรรวม ๓๐ ราย ประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่ดำเนินการ ดังนี้

- อำเภอคัดเลือกเกษตรกรที่มีความพร้อมในเขตพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกอ้อย (S๑ ,S๒) และมีโรงงานน้ำตาลรองรับ หรือเกษตรกรที่สนใจ จำนวน ๑ อำเภอ โดยมีเป้าหมายเกษตรกร รวม ๓๐ ราย เพื่อเข้ารับการอบรม

- ประเด็นถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อยให้แก่เกษตรกรเป้าหมาย เช่น การเตรียมดิน การปรับปรุงบำรุงดิน พันธุ์อ้อยที่เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่น การป้องกันกำจัดศัตรูอ้อยที่สำคัญ การใช้และผลิตปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย และการจัดการระบบน้ำในไร่อ้อย เป็นต้น

๕.๒ การจัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อย งบประมาณ ๓๓,๖๘๐ บาท (สามหมื่นสามพัน หกร้อยแปดสิบบาทถ้วน)

- อำเภอดำเนินการคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการเพื่อจัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อยจำนวนละ ๔ ไร่ **ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม**สำหรับการจัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อย

๑. ฉีดพ่นท่อนพันธุ์อ้อยด้วยปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์ที่ละลายน้ำสะอาดอัตราส่วน ๑:๑๐๐ หรือผสมหวานพร้อมปุ๋ย

๒. กรณีพื้นที่ที่ดินมีชั้นดานแนะนำให้ไถระเบิดดินดาน

- แปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อยแบ่งเป็น ๔ ชุดการทดลอง ดังนี้

ชุดที่ ๑ ตามแบบปฏิบัติของเกษตรกร (ปฏิบัติอย่างไรบ้าง)

ชุดที่ ๒ ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด (๒๕๐ กก./ไร่) ร่วมกับปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์ (๕๐๐ กรัม/ไร่) ใส่ ๒ ครั้ง คือ พร้อมปลูกและอ้อยอายุ ๒-๓ เดือน หรืออายุ ๓-๔ เดือน ตามลักษณะดินในพื้นที่

ชุดที่ ๓ **ครั้งที่ ๑** ใช้ปุ๋ยเคมีรองพื้น (๒๐ หรือ ๓๕ กก./ไร่) ร่วมกับปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์ (๕๐๐ กรัม/ไร่) และกากตะกอนหม้อกรองหรือฟิวเตอร์เค้กหรือกากน้ำตาล อัตรา ๕,๐๐๐-๘,๐๐๐ กก./ไร่

ครั้งที่ ๒ ใช้ปุ๋ยเคมี (๖๐หรือ๔๐ กก./ไร่) ร่วมกับปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์ (๕๐๐ กรัม/ไร่)

ชุดที่ ๔ **ครั้งที่ ๑** ใช้ปุ๋ยเคมีรองพื้น (๒๐ หรือ ๓๕ กก./ไร่) ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ (๒๕๐ กก./ไร่) หรือปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์ (๕๐๐ กรัม/ไร่)

ครั้งที่ ๒ ใช้ปุ๋ยเคมี (๖๐ หรือ ๔๐ กก./ไร่) ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ (๒๕๐ กก./ไร่) และ

ปุ๋ยชีวภาพ ฟิซีฟิอาร์ (๕๐๐ กรัม/ไร่)

หมายเหตุ : ๑. ชุดการทดลองและเทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่

๒. การใส่ปุ๋ยเคมีให้ดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ ดินร่วนปนทราย ให้ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ หรือตามค่าวิเคราะห์ดิน

ครั้งแรก รองก่อนพร้อมปลูก หรือทันทีหลังแต่งตอ อัตรา ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่

ครั้งที่สอง เมื่ออายุ ๒-๓ เดือน อัตรา ๖๐ กิโลกรัมต่อไร่

๒.๒ ดินร่วนหรือดินร่วนเหนียว ให้ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖-๘-๘ หรือตามค่าวิเคราะห์ดิน

ครั้งแรก หลังปลูกหรือหลังจากการแต่งตอ ๑ เดือน อัตรา ๓๕ กิโลกรัมต่อไร่

ครั้งที่สอง เมื่ออายุ ๓-๔ เดือน อัตรา ๔๐ กิโลกรัมต่อไร่

๒.๓ หากไม่สามารถจัดหาปุ๋ยสูตรตามที่กำหนดได้ให้ใช้สูตรปุ๋ยที่ใกล้เคียงและรายงานในผลการดำเนินงานต่อไป

๕.๓ รายงานผลการดำเนินงาน

ชุดที่	ชุดการทดลอง	ครั้งแรก ชนิดดิน/ ปุ๋ยที่ใช้/ อัตราที่ใช้	ครั้งที่สอง ชนิดดิน/ปุ๋ยที่ ใช้/อัตราที่ใช้	ความสูงลำต้น เฉลี่ยอายุอายุ ๔ เดือน (สุ่มวัด ๑๐ ต้น)	เส้นรอบวงลำต้น เฉลี่ยอายุอายุ ๔ เดือน (สุ่มวัด ๑๐ ต้น)	ความสูงลำต้น เฉลี่ยอายุอายุ ๖ เดือน (สุ่มวัด ๑๐ ต้น)	เส้นรอบวงลำต้นเฉลี่ย อายุอายุ ๖ เดือน (สุ่มวัด ๑๐ ต้น)
๑	ตามแบบปฏิบัติ ของเกษตรกร						
๒	ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือ ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสด ร่วมกับปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์						
๓	ใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ย ชีวภาพฟิซีฟิอาร์และ กากตะกอนหม้อกรองหรือ ฟิวเตอร์เค้กหรือ กากน้ำตาล						
๔	ใช้ปุ๋ยเคมี ร่วมกับปุ๋ย อินทรีย์ หรือปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์						

๕.๔ การบริหารโครงการ

จังหวัดติดตามสถานการณ์การผลิตอ้อย

๖. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน												
	ปี ๒๕๖๔			ปี ๒๕๖๕									
	ต.ค. ๖๔	พ.ย. ๖๔	ธ.ค. ๖๔	ม.ค. ๖๕	ก.พ. ๖๕	มี.ค. ๖๕	เม.ย. ๖๕	พ.ค. ๖๕	มิ.ย. ๖๕	ก.ค. ๖๕	ส.ค. ๖๕	ก.ย. ๖๕	
๑. อบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในการ เพาะปลูกอ้อยให้แก่เกษตรกร				←→									
๒. จัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อย				←									→
๓. การบริหารโครงการ				←									→

๗. งบประมาณทั้งสิ้น ๓๙,๖๐๐ บาท (สามหมื่นเก้าพันหกร้อยบาทถ้วน)

๗.๑ อบรมถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในการเพาะปลูกอ้อยให้แก่เกษตรกร งบประมาณ
๖,๐๐๐ บาท (หกพันบาทถ้วน) (อำเภอเบิกจ่าย)

๗.๒ จัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อย งบประมาณ ๓๓,๖๘๐ บาท (สามหมื่นสามพันหกร้อย
แปดสิบบาทถ้วน) (อำเภอเบิกจ่าย)

๘. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

๘.๑ ผลผลิต (output)

๑. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย ใน ๑ อำเภอ ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี
การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย

๒. มีแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อย ๑ แปลงเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อยแก่เกษตรกร

๘.๒ ผลลัพธ์ (outcome)

๑. เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ มีความรู้ความสามารถในเรื่องเทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยและสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในแปลงของตนเอง
๒. ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นจาก ๑๒ ตันต่อไร่เป็น ๑๕ ตันต่อไร่

๘.๓ ตัวชี้วัด

- **เชิงปริมาณ** ๑. อบรมเกษตรกร ๓๐ ราย
- ๒. จัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อย ๑ แปลง
- **เชิงคุณภาพ** ๑. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ ๘๐ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติสำหรับแปลงตนเอง
- ๒. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นจาก ๑๒ ตันต่อไร่เป็น ๑๕ ตันต่อไร่

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรได้รับความรู้เทคโนโลยีการผลิตอ้อยโรงงานและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้
๒. ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

๑๐. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

นางจรรุณี สิงห์พรหมสาร ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

โทร. ๐๙๖ ๗๑๐ ๒๒๖๓ E-mail: singjarunee@gmail.com